

Πρόλογος

Ο κλάδος των Οικονομικών που ασχολείται με την εξεύρεση και αποτελεσματική διαχείριση χρηματοδοτικού κεφαλαίου, με σκοπό τη μεγιστοποίηση της αξίας της επιχείρησης, είναι η Χρηματοοικονομική Διοίκηση. Συναντάται ως έννοια σε κάθε επιχείρηση, καθώς αποτελεί μια από τις κύριες λειτουργίες των επιχειρήσεων και μέσα από αυτή υλοποιείται ο χρηματοοικονομικός σχεδιασμός.

Κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχουν γραφτεί στην ελληνική επικράτεια πολυάριθμα βιβλία που πραγματεύονται το θέμα της Χρηματοοικονομικής Διοίκησης. Άρα, το ερώτημα που υπάρχει και αντιμετωπίστηκε από το συγγραφέα είναι εμφανές: Είναι πράγματι αναγκαία η συγγραφή ενός ακόμη συγγράμματος Χρηματοοικονομικής Διοίκησης, όταν υπάρχουν ήδη πολυάριθμα αξιόλογα συγγράμματα άλλων συναδέλφων που με επιτυχία εκδίδονται στον κλάδο;

Εντούτοις, ένα σύγγραμμα που ασχολείται με υπάρχοντα ζητήματα της Χρηματοοικονομικής Διοίκησης, με έμφαση στη Χρηματοοικονομική Ανάλυση και Διοικητική των Επιχειρήσεων, λαμβάνει υπόψη διάφορες αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο που επηρεάζουν έμμεσα τη Χρηματοοικονομική Διοίκηση και παραθέτει τη θεματολογία που συναντάται στο αντικείμενό της συνδυασμένη με πτυχές από άλλους κλάδους των Οικονομικών Επιστημών, όπως τη Χρηματοοικονομική Λογιστική, τη Διοικητική Λογιστική και την Οικονομική των Επιχειρήσεων, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί πλεονασμός στην υπάρχουσα βιβλιογραφία.

Από την άλλη, πάντα έχει κανείς την αίσθηση ότι η έκδοση ενός ακόμη συγγράμματος μπορεί μόνο να προσθέσει κάτι στο όλο οικοδόμημα του εν λόγω κλάδου της Χρηματοοικονομικής Διοίκησης, που άλλοι έχουν θεμελιώσει πριν από αυτόν και υπηρετούν πολλοί αξιόλογοι συνάδελφοι με ιδιαίτερη επιτυχία. Εξάλλου, κάθε άτομο έχει τη δική του άποψη για το πώς πρέπει να «γίνονται» κάποια πράγματα.

Κατά την άποψη του συγγραφέα, η όλη προσπάθεια που εμπρικλείεται στο παρόν σύγγραμμα στέφθηκε με ικανοποιητική επιτυχία σε δεδομένες συνθήκες και με βάση τους αρχικούς στόχους. Σε επόμενη έκδοση του θα γίνει προσπάθεια για περαιτέρω βελτιώσεις, για αυτό και καλείται ο κάθε αναγνώστης για ατομικές κριτικές τοποθετήσεις, που θα είναι πάντα ευπρόσδεκτες.

Στην όλη προσπάθεια συγγραφής του βιβλίου υπήρξε αρωγός και καθοδηγητής, με πολυάριθμες συζητήσεις και κριτική ανταλλαγή σκέψεων, ο Καθηγητής Χρηματοοικονομικής - Λογιστικής και από καρδιάς φίλος κ. Παναγιώτης Παντελίδης, τον οποίο και ευχαριστώ πολύ θερμά για αυτό, όπως και για τόσα άλλα πράγματα που νιώθω υπόχρεος προς το πρόσωπό του και σίγουρα δεν φθάνουν αυτές οι λίγες μόνο γραμμές για να του εκφράσω τα αισθήματα ευγνωμοσύνης μου.

Κλείνοντας με τη συγγραφή αυτή, ευχαριστώ το Θεό που μου έδωσε τη δύναμη να συγγράψω το παρόν βιβλίο, τους φοιτητές μου που με «προ(σ)κάλεσαν» να το κάνω και προφανώς, την οικογένεια μου που με ανέχθηκε κατά τη συγγραφή του, ιδιαίτερα κατά το τελείωμα του βιβλίου που ήταν στην ιδιαίτερα δύσκολη εποχή που ξέσπασε ο κορονοϊός (Covid-2019) στη χώρα μας.

Βέβαια, μετά από τις πιέσεις που υπήρξαν, τόσο λόγω των χρονικών περιθωρίων κατά τη συγγραφή, όσο και διαφόρων άλλων αιτιών, προφανώς, ισχύει το δεδομένο, ότι για οποιοδήποτε λάθη και παραλείψεις συνεχίζουν να υπάρχουν στο σύγγραμμα αυτό, αποκλειστικός υπαίτιος και υπεύθυνος είναι ο συγγραφέας του και κανείς άλλος.

Σέρρες, Μάιος 2020

Παζάρσκης Μιχαήλ,
Επίκουρος Καθηγητής

Κεφάλαιο 1ο

Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Περιεχόμενα Κεφαλαίου

1.1. Ορισμός επιχείρησης

1.2. Μορφές επιχειρήσεων

1.3. Μέγεθος επιχειρήσεων

1.3.1. Διακρίσεις και άριστο μέγεθος επιχειρήσεων

1.3.2. Μέγεθος επιχειρήσεων κατά τα Ε.Λ.Π.

1.3.3. Μέγεθος επιχειρήσεων κατά τον Αναπτυξιακό Νόμο

1.4. Λειτουργίες επιχείρησης

1.4.1. Διοικητική λειτουργία

1.4.2. Παραγωγική λειτουργία

1.4.3. Μάρκετινγκ-πωλήσεις

1.4.3. Χρηματοοικονομική λειτουργία

1.5. Χρηματοοικονομική Διοίκηση

1.5.1. Ορισμός Χρηματοοικονομικής Διοίκησης

1.5.2. Βασικές δράσεις της χρηματοοικονομικής διοίκησης

1.6. Ερωτήσεις

Κεφάλαιο 1ο

Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Διοίκηση

1.1. Ορισμός επιχείρησης

Διάφοροι ερευνητές και συγγραφείς προσπαθήσαν να δώσουν ένα κοινό ορισμό της έννοιας «επιχείρηση». Δεδομένου ότι η επιχείρηση σαν όρος και ιδέα είναι από μόνη της πολύπλοκη, ποτέ δεν επιτεύχθηκε μια καθολική συμφωνία πάνω σε αυτό. Ωστόσο, οι διάφορες προσεγγίσεις της έννοιας της επιχείρησης προφανώς και εμπίπτουν στην σφαίρα της οικονομικής επιστήμης. Επιπλέον, εκτός εάν αναφέρεται ρητά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι όπου γίνεται αναφορά στον όρο «επιχείρηση» εδώ, θα εννοείται ως οικονομικός οργανισμός, επειδή οι σκοποί που επιδιώκει η επιχείρηση είναι κατά κύριο λόγο σκοποί οικονομικοί.

Από την άλλη, οι συντελεστές παραγωγής αποτελούν τις εισροές στην παραγωγική διαδικασία. Σε κάθε επιχείρηση αποτελούν τη βάση της παραγωγικής διαδικασίας. Περιλαμβάνουν το φυσικό μέρος όπου λαμβάνει χώρα η παραγωγική διαδικασία, τα απαιτούμενα μέσα (εργασία, μηχανήματα κλπ.) που χρησιμοποιούνται σε αυτή. Το αποτέλεσμα του από κοινού συνδυασμού αυτών οδηγεί στην παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών που αποτελούν τις εκροές της επιχείρησης. Αναλυτικότερα, οι βασικοί συντελεστές παραγωγής είναι:

- Γη (φύση): αναφέρεται στα στοιχεία του περιβάλλοντος που μπορούν να αποτελέσουν μέρος της παραγωγικής διαδικασίας: έδαφος, υπέδαφος, λίμνες κλπ.
- Εργασία: αποτελείται από το σύνολο των δυνατοτήτων του ανθρώπου, που μπορεί να παρέχει για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.
- Κεφάλαιο: εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες και έτσι προσδιορίζει όλα τα υλικά μέσα και αγαθά που απασχολούνται ή καταναλώνονται όταν αγοράζονται για να παραχθούν αγαθά ή υπηρεσίες: κτίρια, μεταφορικά μέσα, μηχανήματα κλπ.
- Πολλοί υποστηρίζουν ότι υπάρχει και ένας τέταρτος συντελεστής παραγωγής, η επιχειρηματικότητα. Ως επιχειρηματικότητα νοείται η ικανότητα που υπάρχει σε ορισμένους ανθρώπους να διακρίνουν επιχειρηματικές ευκαιρίες, να μπορούν να πετύχουν κέρδος και να μπορούν να διαχειριστούν τον κίνδυνο του αποτελεσματικού συνδυασμού των τριών παραπάνω.

Με βάση λοιπόν και τα παραπάνω, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ένας ορισμός που θα μπορούσε να δοθεί για την επιχείρηση είναι ότι:

Επιχείρηση είναι ένας οικονομικός οργανισμός, στα πλαίσια του οποίου συνδυάζονται συστηματικά οι συντελεστές της παραγωγής (βάση της οικονομικής αρχής) με σκοπό το κέρδος δια μέσου παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που ικανοποιούν ανθρώπινες ανάγκες.

Τα χαρακτηριστικά στοιχεία με βάση τον παραπάνω ορισμό κάθε επιχείρησης είναι:

- υπάρχουν όλοι οι συντελεστές της παραγωγής (κεφάλαιο, φύση, εργασία, επιχειρηματικότητα)
- στην οικονομική μονάδα αποτελεί προϋπόθεση ο μόνιμος συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής
- ο ορθολογικός συνδυασμός των συντελεστών αυτών βάσει της οικονομικής αρχής
- η οικονομική μονάδα αυτοτελής και είναι διακριτή στα όρια της η λειτουργία της
- σε ορισμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον διαμορφώνονται οι ανθρώπινες ανάγκες
- ο επιδιωκόμενος σκοπός (το κέρδος) που επιτυγχάνεται με την παραγωγή υλικών αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, απαιτητήτων για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών.
- υπάρχει η αποτίμηση σε χρήμα για τα υλικά αγαθά ή υπηρεσίες, όπως και στην επιδίωξη του κέρδους

Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι η οικονομική αρχή, που διέπει κάθε οικονομική δραστηριότητα, είναι ένα καθολικό ψυχολογικό φαινόμενο με βιολογική υπόσταση και ενυπάρχει υποσυνείδητα σε όλες τις ανθρώπινες ενέργειες. Εκδηλώνεται δε με δύο τρόπους: (α) με την επιδίωξη ενός καθορισμένου οικονομικού αποτελέσματος με την μικρότερη δυνατή δαπάνη ή (β) με την επιδίωξη ενός μεγαλύτερου δυνατού οικονομικού αποτελέσματος με καθορισμένη δαπάνη.

Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για ελαχιστοποίηση της δαπάνης με καθορισμένο οικονομικό αποτέλεσμα, ενώ στην δεύτερη περίπτωση πρόκειται για μεγιστοποίηση του οικονομικού αποτελέσματος με καθορισμένη δαπάνη. Και οι δύο περιπτώσεις συνθέτουν την αριστοποίηση, η οποία χαρακτηρίζει την οικονομική αρχή, που διέπει αποφασιστικά κάθε οικονομική δραστηριότητα.

Ο όρος λοιπόν επιχείρηση έχει όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οικονομικού οργανισμού γενικώς. Επικράτησε όμως να χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να υποδηλώσουμε την ύπαρξη του κέρδους, το οποίο συνήθως

περιέρχεται στα χέρια του ιδρυτή ή των ιδρυτών ως αμοιβή για το ρίσκο που αναλαμβάνουν, να παράγουν αγαθά ή υπηρεσίες.

Στην επιχείρηση διακρίνουμε δύο κυρίαρχα στοιχεία:

- τον κίνδυνο ή ρίσκο από τη μια και
- το κέρδος ως αντιστάθμισμα του ρίσκου από την άλλη.

Δηλαδή, όταν κάποιος επενδύει κάποια κεφάλαια σε μια επιχείρηση είτε ιδρύοντας της είτε συμμετέχοντας σε αυτή, προσδοκά να αποκομίσει μεγαλύτερο ποσοστιαίο κέρδος -καθώς εμπεριέχει το στοιχείο του κινδύνου που μπορεί να οδηγήσει να χάσει ακόμη και το κεφάλαιο του- από μια μορφή επένδυσης χωρίς κίνδυνο πχ. την αποταμίευση του κεφαλαίου του σε έναν αποταμιευτικό λογαριασμό τραπεζής από όπου θα εισπράττει τους τόκους για το κεφάλαιό του.

Επιπρόσθετα, πάντα ο ιδρυτής ή οι ιδρυτές ως ανταμοιβή για το ρίσκο που αναλαμβάνουν να παράγουν αγαθά ή υπηρεσίες, επιθυμούν, εκτός από τις περιοδικές απολαβές ως επενδυτικές αμοιβές (τοποθέτησης κεφαλαίου, διαχείρισης και ανάληψης επιχειρηματικού ρίσκου), επιθυμούν, τη μεγιστοποίηση της αξίας της επένδυσης των κεφαλαίων που έχουν διαθέσει σε μια επιχείρηση ή γενικότερα στα πλαίσια μιας επένδυσης που έχουν πραγματοποιήσει.

1.2. Μορφές επιχειρήσεων

Ανάλογα με το κριτήριο με το οποίο θα χρησιμοποιηθεί οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε επιμέρους κατηγορίες. Επίσης, από την κατηγορία και το είδος μιας επιχείρησης θα εξαρτηθεί η μορφή της οργάνωσης, ο τύπος της διοίκησης που θα εφαρμοσθεί, η λογιστική παρακολούθηση της επιχείρησης κλπ. Έτσι, η διάκριση σε διάφορες κατηγορίες των επιχειρήσεων που υπάρχουν είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί καθορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται μια επιχείρηση, λειτουργεί και αποτελεί τη βάση για την περαιτέρω ανάλυσή της. Παρακάτω παρατίθενται οι κυριότερες διακρίσεις των επιχειρήσεων ανάλογα με τα διάφορα κριτήρια που χρησιμοποιούνται, όπως νομικά, οικονομικά, μεγέθους, κλπ.

Νομική μορφή:

- Ατομική
- Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.)
- Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.)
- Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)
- Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)
- Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (Ι.Κ.Ε.)
- Συνεταιρισμοί
- κλπ.

Σύνθεση παραγωγικών συντελεστών:

- εντάσεως κεφαλαίου (κεφαλαιουχική)
- εντάσεως εργασίας
- εντάσεων α' υλών

Σκοπός:

- Κερδοσκοπική
- Μη κερδοσκοπική

Τομέα της οικονομίας:

- Πρωτογενής
- Δευτερογενής
- Τριτογενής

Μέγεθος:

- Μικρή
- Μεσαία
- Μεγάλη

Φορέας εκμετάλλευσης:

- Κρατική ή Δημόσια
- Μικτή ή ημιδημόσια
- Ιδιωτική

Κλάδος δραστηριότητας:

- Βιομηχανική
- Εμπορική
- Βιοτεχνική
- Κτηνοτροφική
- Αλιευτική
- Παροχής Υπηρεσιών
- Τραπεζική
- Τουριστική
- κλπ.

Με βάση τα παραπάνω οι οικονομικοί οργανισμοί-επιχειρήσεις διακρίνονται σε ιδιωτικούς, δημόσιους (ή κρατικούς) και μικτούς φορείς (ή ημιδημόσιους φορείς)), αν λάβουμε σαν κριτήριο ταξινόμησης τον φορέα που κατέχει τους συντελεστές της παραγωγής. Ιδιωτικοί είναι εκείνοι, των οποίων φορείς είναι ιδιώτες ή κάποια Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.). Βασικό χαρακτηριστικό αυτών είναι η ευκαμψία που τους διακρίνει, δηλαδή, η γρήγορη προσαρμογή στις επικρατούσες κάθε φορά συνθήκες της οικονομίας. Όσο για τους μικτούς οικονομικούς οργανισμούς, φορείς είναι από κοινού κράτος ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και ιδιώτες ή

Ν.Π.Ι.Δ. Αυτό επιτυγχάνεται κατόπιν συμφωνίας των δύο μερών με ορισμένη συμμετοχή στο ιδρυτικό κεφάλαιο του οικονομικού οργανισμού ή ακόμη κατόπιν παραχώρησης ορισμένων προνομίων εκ μέρους του κράτους σε ιδιώτες έναντι του δικαιώματος άσκησης εποπτείας ή ελέγχου στον οικονομικό οργανισμό. Ειδικά ρυθμισμένη περίπτωση αυτής αποτελεί: η Σύμπραξη Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.). Αντίθετα στους δημόσιους οργανισμούς, φορέας είναι το ίδιο το δημόσιο ή οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι και περιφέρειες). Η σύσταση δημόσιων οικονομικών οργανισμών υπαγορεύεται συνήθως από την ανάγκη της καλύτερης εξυπηρέτησης διαφόρων κοινωνικών αναγκών, όπως δημόσια υγεία, παιδεία, ύδρευση, συγκοινωνία, ηλεκτρισμός, κλπ.

Ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό σε κερδοσκοπικούς ή κοινωφελείς. Οικονομικοί οργανισμοί κερδοσκοπικού χαρακτήρα είναι οι παντός είδους επιχειρήσεις, οι οποίες επιδιώκουν την παραγωγή και διάθεση αγαθών ή υπηρεσιών προς τον σκοπό πραγματοποίησης κέρδους που προέρχεται αποκλειστικά στον ιδιοκτήτη της επιχείρησης. Από την άλλη μεριά δια των κοινωφελών οργανισμών επιδιώκεται βασικά η ικανοποίηση αναγκών του κοινωνικού συνόλου δια της παραγωγής οικονομικών αγαθών και της παροχής υπηρεσιών.

Άλλο κριτήριο διάκρισης των επιχειρήσεων αποτελεί το αντικείμενο της παραγωγικής δραστηριότητας. Έτσι οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς παραγωγής. Στις επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής, υπάγονται οι γεωργικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές και εκμετάλλευσης δασών. Στις επιχειρήσεις δευτερογενούς παραγωγής υπάγονται οι βιοτεχνικές και βιομηχανικές, με βασική επιδίωξη την μετατροπή των υπό των επιχειρήσεων πρωτογενούς παραγωγής παραγομένων προϊόντων σε αγαθά τελικής κατανάλωσης. Ο τομέας αυτός ονομάζεται και τομέας μεταποίησης. Στις επιχειρήσεις τριτογενούς τομέα υπάγονται οι διάφορες εμπορικές, μεταφορών και επικοινωνιών, τραπεζικές, ασφαλιστικές, κλπ. οι οποίες διευκολύνουν τις συναλλαγές με την παροχή πάσης φύσης υπηρεσιών. Ο τριτογενής τομέας γι' αυτό ονομάζεται και τομέας των υπηρεσιών.

Τέλος, τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων σε σχέση με τη νομική μορφή τους εξετάζονται σε επόμενο κεφάλαιο.

1.3. Μέγεθος επιχειρήσεων

1.3.1. Διακρίσεις και άριστο μέγεθος επιχειρήσεων

Σημαντική διάκριση των επιχειρήσεων αποτελεί το μέγεθος τους. Έτσι, έχουμε τις μικρές, μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις και ειδική σύνθεση των εννοιών αυτών αποτελεί η «ΜΜΕ» (Μικρό-Μεσαία Επιχείρηση).

Το θέμα του μεγέθους μιας επιχείρησης έχει μεγάλη σημασία με οικονομικές, νομοθετικές και κοινωνικές προεκτάσεις και όχι πάντα εύκολο να οριοθετηθεί. Συχνά ακολουθούνται ορισμένα κριτήρια προκειμένου να ταξινομήσουν μια επιχείρηση στις κατηγορίες αυτές όπως:

- Το μέγεθος του χρησιμοποιημένου κεφαλαίου.
- Ο κύκλος των εργασιών των επιχειρήσεων.
- Ο αριθμός των απασχολούμενων υπαλλήλων και εργατών.
- Το είδος της παρεχόμενης από τον επιχειρηματία εργασίας.
- Η παραγωγική δυναμικότητα της επιχείρησης.
- Η έκταση του χρησιμοποιούμενου εδάφους.
- Κριτήρια τεχνικής φύσης.
- κλπ.

Για να μπορέσουμε να συγκρίνουμε αποτελεσματικά δύο επιχειρήσεις μεταξύ τους θα πρέπει για να γίνει η σύγκριση να αναφερόμαστε σε ομοειδείς επιχειρήσεις και να ταξινομούμε αυτές σύμφωνα με το αν συντρέχουν περισσότερες από μια περιπτώσεις που έχουν αναφερθεί παραπάνω.

Βέβαια, η διάκριση των επιχειρήσεων σε μεγάλες, μεσαίες και μικρές με βάση ένα μόνο κριτήριο δεν είναι ικανοποιητική για πολλούς και διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, αναφέρουμε τον παράγοντα έδαφος, ο οποίος διαδραματίζει, όπως είναι φυσικό, σπουδαίο ρόλο στις γεωργικές επιχειρήσεις, πολύ μικρό για τις τριτογενείς.

Έτσι, γενικότερα θα λέγαμε ότι τα κριτήρια κατάταξης μπορεί να διαφέρουν σε σχέση με την εκμετάλλευση και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάποιων κλάδων, αλλά μπορεί να αποτελέσουν ένα σημαντικό σημείο αναφοράς πέραν από τις εκάστοτε νομοθετικές διακρίσεις μεγέθους που υπάρχουν σε κάθε κράτος.

Από την άλλη, ένα ιδιαίτερο σημαντικό ζήτημα που προκύπτει είναι ποιο θα μπορούσε να είναι το άριστο μέγεθος μιας επιχείρησης.

Σε σχέση με αυτό, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι μερικά πλεονεκτήματα (μειονεκτήματα) των μεγάλων επιχειρήσεων έναντι των μικρών συγχρόνως αποτελούν μειονεκτήματα (πλεονεκτήματα) των μικρών έναντι των μεγάλων. Από τα πλεονεκτήματα των μεγάλων έναντι των μικρών αναφέρουμε την πληθώρα των κεφαλαίων, που καθιστούν δυνατή την ανέγερση μεγάλων μονάδων παραγωγής και την εφαρμογή νεωτέρων και τελειότερων μεθόδων παραγωγής. Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί η δυνατότητα καταμερισμού των έργων, πράγμα που το επιτρέπει ο μεγάλος αριθμός υπαλλήλων και εργατών. Από την πλευρά τους, οι μικρές επιχειρήσεις πλεονεκτούν έναντι των μεγάλων στο ότι ο επιχειρηματίας μπορεί να ασκεί άμεση εποπτεία και να λαμβάνει άμεση γνώση των μεταβολών των συνθηκών του περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο δρα και αναπτύσσεται, δηλαδή να υπάρχει μεγάλη ευελιξία.

Στην συνέχεια για να δοθεί μια απάντηση στο ερώτημα, ποιο είναι το άριστο μέγεθος μιας επιχείρησης για να μπορεί αυτή να λειτουργεί κάτω από Τις ευνοϊκότερες δυνατές συνθήκες θα πρέπει να προστεθεί αρχικά ότι μερικές επιχειρήσεις ευδοκιμούν αποκλειστικά και μόνο σαν μεγάλες ή μικρές. Οι τεχνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες η επιχείρηση πρωταρχικά αναπτύσσεται, προσδιορίζουν το άριστο μέγεθος αυτής.

Αυτό όμως δεν σημαίνει πάντα ότι το άριστο μέγεθος από τεχνικής άποψης συμπίπτει και με αυτό από οικονομικής άποψης, γιατί τον επιχειρηματία δεν τον ενδιαφέρει σε τελική ανάλυση η τελειότητα των τεχνικών μεθόδων παραγωγής, όσο το κόστος των παραγομένων προϊόντων. Με την ίδια λογική σκέψη ο επιχειρηματίας ενδιαφέρεται πρώτιστα για την καθαρή πρόοδο και βασικά αυτή θα αποτελέσει ουσιαστικά το τελικό κριτήριο για το μέγεθος της επιχείρησης. Ένα πλήθος ακόμη παραγόντων μπορεί να συντελέσει, ώστε η επιχείρηση να βρει το τελικό της μέγεθος κάτω από το οποίο λειτουργώντας αυτή θα αριστοποιεί τους σκοπούς που έχει θέσει. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να είναι οι εξής:

- Αποκλειστικότητα / επάρκεια πρώτων υλών.
- Δυνατότητα διάθεσης παραγομένου προϊόντων.
- Δυνατότητα διάθεσης κεφαλαίων για έρευνα.
- Δυνατότητα αποτελεσματικής διοίκησης.
- Δυνατότητα σύναψης δανείων υπό ευνοϊκούς όρους.
- κλπ.

1.3.2. Μέγεθος επιχειρήσεων κατά τα Ε.Λ.Π.

Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. (ν. 4308/2014, «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις.») οι ορισμοί που δίνονται για τις τάξεις μεγέθους των επιχειρήσεων (δηλαδή, σχετικά με τον καθορισμό μεγέθους των οντοτήτων) κι αναφέρονται στο άρθρο 2 του νόμου αυτού είναι οι εξής:

- Πολύ μικρές οντότητες: Πολύ μικρές οντότητες είναι οι οντότητες οι οποίες κατά την ημερομηνία του ισολογισμού τους δεν υπερβαίνουν τα όρια δύο τουλάχιστον από τα ακόλουθα τρία κριτήρια:
 - α) Σύνολο ενεργητικού (περιουσιακών στοιχείων): 350.000 ευρώ.
 - β) Καθαρό ύψος κύκλου εργασιών: 700.000 ευρώ.
 - γ) Μέσος όρος απασχολούμενων κατά τη διάρκεια της περιόδου: 10 άτομα.
 Ειδικά οι οντότητες με τη νομική μορφή της: ετερόρρυθμης εταιρείας, ομόρρυθμης εταιρείας, ατομικής επιχείρησης εντάσσονται στην κατηγορία των πολύ μικρών οντοτήτων με μόνη προϋπόθεση ότι ο κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει το ποσό του 1.500.000 ευρώ.
- Μικρές οντότητες: Μικρές οντότητες είναι οι οντότητες οι οποίες δεν είναι πολύ μικρές οντότητες και κατά την ημερομηνία του ισολογισμού τους

δεν υπερβαίνουν τα όρια δύο τουλάχιστον από τα ακόλουθα τρία κριτήρια:

- α) Σύνολο ενεργητικού: 4.000.000 ευρώ.
 - β) Καθαρό ύψος κύκλου εργασιών: 8.000.000 ευρώ.
 - γ) Μέσος όρος απασχολουμένων κατά τη διάρκεια της περιόδου: 50 άτομα.
- Μεσαίες οντότητες: Μεσαίες οντότητες είναι οι οντότητες οι οποίες δεν είναι πολύ μικρές ή μικρές οντότητες και οι οποίες κατά την ημερομηνία του ισολογισμού τους δεν υπερβαίνουν τα όρια δύο τουλάχιστον από τα ακόλουθα τρία κριτήρια:
 - α) Σύνολο ενεργητικού: 20.000.000 ευρώ.
 - β) Καθαρό ύψος κύκλου εργασιών: 40.000.000 ευρώ.
 - γ) Μέσος όρος απασχολουμένων κατά τη διάρκεια της περιόδου: 250 άτομα.
 - Μεγάλες οντότητες: Μεγάλες οντότητες είναι οι οντότητες οι οποίες κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους υπερβαίνουν τα όρια δύο τουλάχιστον από τα ακόλουθα τρία κριτήρια:
 - α) Σύνολο ενεργητικού: 20.000.000 ευρώ.
 - β) Καθαρό ύψος κύκλου εργασιών: 40.000.000 ευρώ.
 - γ) Μέσος όρος απασχολουμένων κατά τη διάρκεια της περιόδου: 250 άτομα.

1.3.3. Μέγεθος επιχειρήσεων κατά τον Αναπτυξιακό Νόμο

Ο Αναπτυξιακός Νόμος ψηφίστηκε με το ν. 4399/2016 «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις» (όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4635/2019 και ισχύει). Σκοπός του Αναπτυξιακού Νόμου είναι:

- η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης με σεβασμό στους περιβαλλοντικούς πόρους και την υποστήριξη λιγότερο ευνοημένων περιοχών της χώρας,
- η αύξηση της απασχόλησης,
- η βελτίωση της συνεργασίας και η αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων,
- η τεχνολογική αναβάθμιση,
- η διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding),
- η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης,
- η μετακίνηση στην αλυσίδα παραγωγής της αξίας για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων,

- η εξοικονόμηση των φυσικών πόρων στην προοπτική μιας κυκλικής οικονομίας,
- η προσφορά καλύτερων υπηρεσιών,
- η προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων,
- η εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας.

Η επίτευξη των στόχων αυτών επιδιώκεται με τις ενισχύσεις του Αναπτυξιακού Νόμου, μέσω των καθεστώτων που προβλέπονται στο Ειδικό Μέρος του και συγκεκριμένα με:

- την εξωστρέφεια και την καινοτομικότητα,
- τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας,
- την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας με έμφαση στην απασχόληση εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού, προκειμένου να αναστραφεί το ρεύμα φυγής νέων επιστημόνων,
- την προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων,
- την υψηλή προστιθέμενη αξία,
- τη βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων,
- την έξυπνη εξειδίκευση,
- την ανάπτυξη δικτύων, συνεργειών, συνεταιριστικών πρωτοβουλιών και εν γένει τη στήριξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας,
- την ενθάρρυνση συγχωνεύσεων,
- τομές και παρεμβάσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα για την ενίσχυση της υγιούς και στοχευμένης επιχειρηματικότητας με ειδική έμφαση στη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα,
- την επανεκβιομηχάνιση της χώρας,
- την υποστήριξη περιοχών με μειωμένη αναπτυξιακή δυναμική και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Οι ορισμοί του άρθρου 2 του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού (Γ.Α.Κ. - Κανονισμός 651/2014 της Επιτροπής), που λαμβάνονται υπόψη στο νέο Αναπτυξιακό Νόμο (ν. 4399/2016, όπως ισχύει, «Θεσμικό πλαίσιο για τη δημιουργία καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις») αναφέρουν τα κάτωθι σχετικά με τον αριθμό των απασχολούμενων και τα οικονομικά όρια που προσδιορίζουν τις κατηγορίες των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων («ΜΜΕ»):

- Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.

- Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.
- Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ και/ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ.

1.4. Λειτουργίες επιχείρησης

Σε κάθε οικονομική μονάδα υπάρχουν τουλάχιστον τέσσερις κύριες λειτουργίες (για τις οποίες έχουν διατυπωθεί διαχρονικά και διάφορες απόψεις) και οι σημαντικότερες είναι:

- η διοικητική,
- η παραγωγική,
- το μάρκετινγκ-πωλήσεις και
- η χρηματοοικονομική.

Υπάρχουν βέβαια και διάφορες άλλες προσεγγίσεις που θεωρούν κι άλλες λειτουργίες όπως πχ. η διαχείριση προμηθειών αντί να συνδέεται με την παραγωγική λειτουργία ή τις πωλήσεις αναλόγως, να αποτελεί από μόνη της ξεχωριστή λειτουργία ή η διοίκηση ανθρωπίνων πόρων αντί να συνδέεται με τη διοικητική λειτουργία, να αποτελεί από μόνη της ξεχωριστή λειτουργία. Στη συνέχεια αναλύονται οι τέσσερις κύριες λειτουργίες που προαναφέρθηκαν.

1.4.1. Διοικητική λειτουργία

Η Διοικητική λειτουργία είναι η κεντρική λειτουργία, ο εγκέφαλος της επιχείρησης, όπως το περιεχόμενο της είχε οριστεί από το Γάλλο μηχανικό βιομηχανίας Α. Φεγιάλ -Fayol (1915), και περιλαμβάνει:

- Προγραμματισμός της επιχειρησιακής δράσης.
- Οργάνωση-Διεύθυνση προσώπων και πραγμάτων.
- Διεύθυνση, ως χειρισμός του ανθρώπινου παράγοντα.
- Συντονισμός όλων των έργων και προσπάθειών, ώστε να τείνουν προς την επίτευξη του επιδιωκόμενου κοινού-γνωστού σκοπού.
- Έλεγχος σε πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις.

Στα πέντε αυτά βασικά «στοιχεία διοίκησης», που ας σημειωθεί από κανέναν δεν αμφισβητήθηκαν, προστέθηκαν αργότερα διάφορα άλλα, τα οποία συμπληρώνουν και ολοκληρώνουν τη διοικητική λειτουργία, όπως:

- Η χάραξη της στρατηγικής και της πολιτικής της επιχείρησης.
- Η εκπροσώπηση της επιχείρησης στους τρίτους.